

ICONOGRAFIA CRISTIANA: PANS I PEIXOS

Els pans i els peixos són un símbol eucarístic. Fan referència al miracle de Crist que multiplicà cinc pans i cinc peixos de manera que en pugui menjar tota la gent que l'escolta. En la iconografia cristiana són un símbol de la comunitat, de la fe i de la fraternitat.

L'únic miracle narrat per tots els quatre evangelistes – i d'una manera força minuciosa– és la "multiplicació" dels pans i els peixos, "dividits" entre cinc mil homes (Mt 14,13-21; Mc 6,32-44; Lk 9,10b- 17; Jn 6: 1-13). Mateu i Marc també parlen d'un segon àpat per a quatre mil persones (Mt 15: 32-38; Mc 8: 1-9). .

Analitzant algunes de les obres que es remunten a períodes que van des del segle IV fins al XVII, es pot veure que a aquest miracle se li han donat lectures diferents, així com la seva iconografia, recurrent principalment al simbolisme més que a la narració del fet.

Els artistes han representat aquest miracle des dels inicis del cristianisme: primer a les catacumbes i als sarcòfags, després als refectoris dels convents o llocs religiosos; fins a finals del segle XIX poques vegades es veu a les esglésies. Des de principis del segle IV i durant tot el període paleocristià, l'episodi es representa amb pocs elements, només els essencials per recordar el símbol de l'eucaristia, la fe i l'esperança en Crist en el banquet celestial després de la mort i / o la comunió amb Déu gràcies al poder salvador de Crist.

Hi ha diversos significats iconogràfics d'aquest símbol:

- Un és la relació de l'Eucaristia amb la vida després de la mort, que es troba amb certa freqüència a la literatura cristiana primitiva; els pans i els peixos del miracle de Jesús són també aliment de vida eterna i per això es posen en els sarcòfags de les catacumbes.
- Un altre significat està connectat amb Jesús i amb l'anticipació del do de sí mateix. El miracle és també el fet que Jesús és "pa de vida eterna" i es dona a sí mateix com aliment espiritual per als creients.

- Més en general, el pa està vinculat a l'Eucaristia i els peixos representen Jesús (Ichthys o Ichthus) i a la fe (i a símbols com l'àncora).

Els Evangelis parlen de "5 pans d'ordi i dos peixos" i expliquen que la gent que en van menjar eren uns 5.000! En aquest fragment el significat que prové de les xifres no és casual. Tant la literatura jueva com la patristica han aprofundit el missatge "ocult" dels valors numèrics bíblics. Sant Agustí creia que els números continguts a la Sagrada Escripura són un element més per entendre-la millor (*De Doctrina*, 16,25 s). De fet, els caràcters de l'hebreu antic també expressen valors numèrics i significats molt precisos. Els cinc pans al·ludirien a la Llei de Moisès, formada per cinc pergamins, una interpretació avalada pel fet que segons la literatura rabínica la Llei mosaica es representa amb un "pa". Jesús en donar un "pa" als seus seguidors els estaria donant simbòlicament una nova llei.

Els dos peixos representarien les altres dues col·leccions bíbliques dels profetes i dels escrits respectivament. Junts, els cinc pans i els dos peixos sumen el nombre de set, que és un símbol de la perfecció, perquè és el "bé" de la setmana de la creació